

Een schoon, nieu gedicht getrocken uut den
brieven vanden paus Clemens die achste¹
ende van Karolus onsen keiser die vijfde.

[a1r]

Die paus spreekt aldus:

[1] O felle Fortune,² dat gi mi dus plaecht!

Met recht macht mi wel wanhagen,
dat gi mi uut mijn rijke verjaecht.

5 O Fortune, ic mach mi wel beclagen;
ic die der glorien crone³ plach te dragen
boven alle coningen in deser werlt wijt.
Mer de machtichste daer dach op mach dagen⁴
heeftse mij benomen op deser tijt
10 paciencie,⁵ profoortse⁶ al sonder respijt.

[2] Nochtans heb ic an Karel gescreven
met smekende woerden, mijn sone geheten⁷

15 Hoe mach in sinen naem dit⁸ sijn bedriven,
dese oorloge, tes vreemt om te weten.
God kent alle herten int secreten.⁹
Wat gebuerter al inder werlt ront?
Ic ben van mijn maiesteit geseten.¹⁰
Ic mach wel spreken met mijnen mont
20 clagende woerden, in thertsen gront.

[3] Ic heb die heylige roemsce kerc eet gedaen,
dat icse soude bewachten voer hinder of toren.

[a1v]

O edel here, ic was qualic beraen
25 dat ic u hoecheyt dus wilde verstoren
ende niet en bedacht dat eynde te voren,
want ic nu als gevangen moet sijn.
Mer ten baet mi niet, dats verloren,
al mocht ic biten op die tanden mijn
30 ic moet in tskeysers handen sijn.

Karolus de keyser antwoort daer op
[4] Clemens vader, ghi sijt vast clachtich
dat ic u heylicheit heb te cort gedaen.
35 Willet overpeysen, ist niet warachtich¹¹
dat ghi mi met oorloge wilt bestaen

¹ achste: moet zijn zevende

² Fortune: godin van het Geluk; fortune: dagelijkse geluk

³ glorien crone: zaligste kroon

⁴ dagen: schijnen

⁵ paciencie: gemoedsrust

⁶ profoortse: openlijk geuit

⁷ geheten: genoemd

⁸ dit: d.w.z. de verwoesting van Rome

⁹ alle herten int secreten: alle geheimen van het hart

¹⁰ van mijn maiesteit geseten: van mijn verhevenheid beroofd

¹¹ warachtich: juist, waar

ende den coninc van Vrancric, hoert mijn vermaen,
bistandicheit hebt gedaen met gelt ende knechten
daerse quamen voer de stat van Melaen¹²
40 om Borbon,¹³ mijn capiteyn, te bevechten.
Aldus gadi u¹⁴ tegen mijn maiesteit oprechten!

Die Paeus

[5] Kaerle ic heb u voer mijn soen gehouden,
45 de vroemste die leeft onder der sonnen.
Het mach mi wel ewelic berouwen [a2r]
dat ic tegen u majesteyt heb begonnen.
Ic hadde een vrient die hadde mi gesonnen¹⁵
twe tonnen gouts na mijnen segghen.¹⁶
50 Borbons macht quam angheronnen
ende heeft mijn gelt genomen ende gecregen,
mijn volc gevangen en doot gesleghen.

Die keyser

55 [6] Heylich vader, laet u gedincken,
dat ghi met Leo, uwen oem, in Italien waert
ende daer ghi de keyserlijke stede wilde triken¹⁷
ende dat keyzers volc hebt beswaert
met machte van volck hebdi vergaert¹⁸
60 tegen Mantua, Paduwa, Carena¹⁹ scone,
tes al dat minste, si u verclaert.
Mer ic geeft God op al uuten troone:
quade wercken geven quade loone.

Die paeus

65 [7] Heer keyser, wat wildi mi dat witen?
Ic dede ooc gelijc u capiteyn doen.
Ic diende minen oom tot mijnder profite
ende ic nam oock gelt, wilt mijn bevroen.²⁰
70 Gedinct ooc mede, edel keyser koen, [a2v]
dat ic nu dijn vader ben ende ghi mijn kint.
Laet ons samen wel maken soen,²¹
want wij sijn die machtichste diemen vint.
Bepeyst u wel, edel sone bemint.

75

¹² Melaen: Milaan

¹³ Borbon: Charles de Bourbon (1490-1527) was in dienst van Frans I van Frankrijk, maar liep over naar Karel V. Hij leidde de aanval op Rome in 1527 en kwam daarbij om.

¹⁴ gadi u: gaat u zich

¹⁵ gesonnen: gezonden

¹⁶ na mijn segghen: in ruil voor mijn zegen [goedkeuring]

¹⁷ triken: tot zich trekken

¹⁸ vergaert: samengebracht

¹⁹ Carena: Cesena?

²⁰ bevroen: begrijpen

²¹ soen: vrede

Die keiser

- [8] Heilige vader, dat moechdi mi wel dancken,
dat ghi tot desen staet sijt geresen.
Mochte ghi, ghi sout mi crancken:
80 geen vaderlike liefde en hebdi mi bewesen
Al hebdi mi met smekende woorden geprezen
ende honich om mijn mont gestreken,
mer het blijft wel anders dan bi desen,
al²² lietti den turc in Hongerien breken:²³
85 mer God wreect wel sonder spreken

Die paeus

- [9] Edel keyser, wilt na mi horen:
dat en condi mi gewiten niet.
90 Al quam den turc Hongerien verstoren,
tes buyten mijn concen²⁴tes geschiet.
Uwe swager is gecomen in verdriet,
de coninc van Bemen met sinen heren.
Heer keyser, tes ongelijc dat ghi mi biet,²⁵ [a3r]
95 dat soude ic wel dorren sweren
dat icx geen macht en hadde te keeren.

Die keyser

- [10] Waerom houtmen u de alder hoechste in eren,
100 boven keyser, coningen ende vorsten, dit bevroet,²⁶
dan dat ghi²⁷ de heilige kerke soude vermeren
ende beschermen dat kerstenbloet?
Heylic vader, mi dunc dat ghi contrarie²⁸ doet,
dat ghi metter franscer crone gaet vergaren²⁹
105 ende mijn macht wildi brengen onder de voet.
Mer mijn mogentheit salse noch beswaren,³⁰
dat mer³¹ afscriven sal over hondert jaren

Die paeus

- 110 [11] Dijn mogentheit heb ic wel besocht,³²
doer mijn onversichticheit heb ict bedreven.
Veel Romeynen heb ic in de doot gebrocht
ende menigen geesteliken heeft er gelaten tleven.
Ende Borbon, de prince verheven,
115 quam voer Romen met groter cracht,

²² al: immers

²³ breken: verwoesten

²⁴ concen²⁴tes: toestemming

²⁵ biet: ten laste legt

²⁶ Deze regel is in een kleiner lettertype

²⁷ dan dat ghi: opdat u

²⁸ contrarie: het tegendeel

²⁹ beswaren: kwellen, straffen

³⁰ vergaren: samen optrekken

³¹ mer: men er

³² besocht: beproefd

Romen gewonnen, mijn heren doen sneven,
dies ic min selven nu verloren acht,
also wel bina als die voren lacht.³³

[a3v]

120 Die keyser
[12] Clemens, vader waerom sidi op mi ontsteken,
want ic u noeijt dan doocht en dede?
Vanden Venetianen hebdi genomen gelt
ende vanden heidenschen turc mede,
125 om datse mi soude beraden onlede³⁴
dat ic mijn oorloge soude laten vermiden³⁵
ende van Melanen trecken in grote onvreden.
Mer God sal mijn macht, hoop ic, also verstiven³⁶
dat ic mijn vianden noch sal tonderdriven.

130 Die paeus
[13] Och wat moet ic horen, wat sal ic bestaen?
Van drucke mach wel mijn herte spliten.
Mijn selven heb ic dit gedaen
135 om des conincs willen,³⁷ dit mach mi spiten.
Die keyser macht mi wel verwiten,
twelc ons heylicheit³⁸ nu moet verdragen.
Ic mach wel in minen breydel bijten.
Wat batet dat ic mi wil beclagen:
140 waren daer geen sonden daer en waren geen plagen

Die keyser
[14] Paeus Clement, dat waer is.
Die sonden doen die plage wercken,
145 want men siet dagelics dattet openbaer is.
Dese twedrachticheit der heylicher kercke,
dit groot erroer³⁹ onder leecken en clercken,
dat soudi der nederleggen⁴⁰ ende dorloge vermiden,
so soude ons God in doechden stercken.
150 Geheel kerstenrijc soude hem dan verbliden:
so mochten wi al⁴¹ op den turc gaen striden

[a4r]

Die paeus
[15] Nu Karel die keyser, de vijfste vanden name
155 ic sta nu geheel in uwer handt.
Ic begeer met u eenpaerlic te versamen,

³³ voren lacht: te vroeg lacht?

³⁴ beraden onlede: veroorzaken tweedracht

³⁵ laten vermiden: het gevaar ontwijken

³⁶ verstiven: versterken

³⁷ om des conincs wille: vanwege de koning [van Frankrijk?]

³⁸ ons heilicheit: Onze heilige Stoel

³⁹ erroer: dwaling

⁴⁰ nederleggen: tot een einde brengen

⁴¹ al: allen

- te helpen winnen dat heylige lant.
 Ende nu moechdi trecken, edel prince valeyant,
 binnen Romen, ende dat keyserlic besweren,⁴²
 160 ende heel Italien stellen onder u verbant.
 Ende u vianden also ververen⁴³
 ende als geweldich keyser domineren.
- [16] Dat bidden wi God, dattet also moet gescien
 165 want dat staet vanden keyser geprofiteert:⁴⁴
 sijn vianden sal hi doen vlien,⁴⁵ [a4v]
 die heydenen souden van hem sijn verneert,⁴⁶
 Jherusalem soude van hem sijn geconqesteert,⁴⁷
 ende theylich lant also verwerven.
 170 Waer hi dan den drogen bome gepasseert,⁴⁸
 so mochten wi alle druc afkerven.⁴⁹
 God verleen den keyser lanc leven ende
 een salich sterven. A M E N
- 175 Merct Goods graci ende sijt toch dancbar [dwars op de pagina links naast hsn: God en een
 duivel (of Mozes?) drijven zondaren naar de hel]

⁴² besweren: eed

⁴³ ververen: bang maken *of* verneren: vernederen

⁴⁴ geprofiteert: voorspeld

⁴⁵ vlien: vluchten

⁴⁶ verneert: vernederd

⁴⁷ geconqesteert: veroverd

⁴⁸ drogen bome gepasseert: de boom die in het oosten 'welhaast aan het einde van de wereld' staat en waarin de phoenix als symbool van herrijzende Christus huist.

⁴⁹ afkerven: afleggen